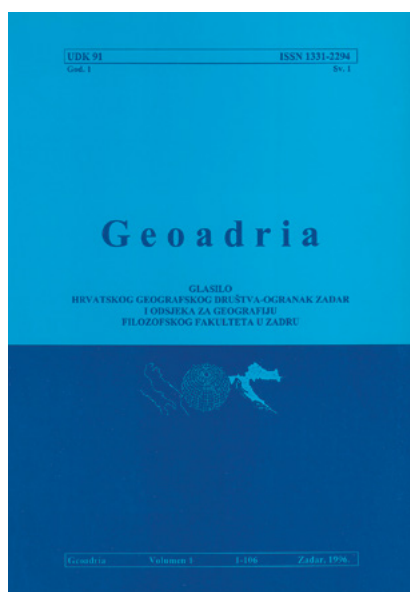

GEOADRIA 1996. – 2026.:

TRIDESET GODINA GEOGRAFSKIH ISTRAŽIVANJA JADRANA I ŠIRE

U lipnju 1996. godine objavljen je prvi broj znanstvenoga časopisa **Geoadria** (ISSN 1331-2294; e-ISSN 1848-9710) (Sl. 1.), a trideset godina poslije časopis ulazi u svoje 31. godište.

SLIKA 1. Naslovnica prvog broja časopisa *Geoadria* (br. 1, 1996.)

Izvor: *Geoadria*, Vol. 1, No. 1 [naslovnica časopisa]

Kontinuirano izlaženje *Geoadrije* tijekom tako dugoga razdoblja plod je postojane uredničke i institucionalne potpore, ali i suradnje brojnih autora, recenzenata i drugih suradnika. Svako razdoblje donosilo je drukčije okolnosti i zahtjeve, od pripreme i distribucije tiskanih izdanja do digitalnoga objavljivanja, otvorenog pristupa i uključivanja u međunarodne bibliografske i citatne baze. Razvijali su se urednički postupci, mijenjali tehnički standardi i širio krug autora i čitatelja, dok je redovito objavljivanje časopisa ostalo zajednička odgovornost nekoliko naraštaja urednika.

Istraživanja hrvatskoga litoralnog prostora, Republike Hrvatske i šireg jadranskog područja od početka su određivala znanstveni profil **Geoadrije**. Na njezinim su se stranicama povezivale različite grane geografije i mnogobrojne teme, od istraživanja otoka, obale, mora i krša do demografskih procesa, naselja, prometa, turizma, okoliša i prostornog razvoja. Prostorni obuhvat postupno se širio prema Sredozemlju, Europi i drugim dijelovima svijeta, dok su uz terenski rad, statističke analize, kartografske i historijskogeografske izvore sve veću ulogu dobivale suvremene geoprostorne metode.

Prelazak na dva broja godišnje, dvojezično objavljivanje, dostupnost cjelovitih tekstova na Hrčku, uvođenje DOI oznaka i uključivanje u međunarodne baze označili su ključne etape razvoja časopisa. Trideseta obljetnica pruža priliku da se te promjene sagledaju u cjelini, uz podsjećanje na ljude i institucije koji su tijekom triju desetljeća gradili njegovo mjesto u hrvatskoj i međunarodnoj geografskoj zajednici.

Osnutak i početna misija

Pokretanje časopisa **Geoadria** povezano je s razvojem visokoškolske geografije u Zadru tijekom prve polovice devedesetih godina 20. stoljeća. Odsjek za geografiju osnovan je 1994. kao dio Filozofskoga fa-

kulteta u Zadru Sveučilišta u Splitu, a od 2003. godine djeluje kao Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru. Istodobno je 1995. obnovljen rad zadarskoga ogranka Hrvatskoga geografskog društva (HGD – Zadar), koji je u novim okolnostima okupljao nastavnike, istraživače, studente i druge stručnjake zainteresirane za geografska pitanja. Suradnjom odsjeka i društva, među ostalim, pokrenut je novi geografski časopis.

Zamisao o pokretanju znanstvenog časopisa koji bi bio usmjeren na proučavanja Jadrana potekla je od Damira Magaša, *professora emeritusa* Sveučilišta u Zadru, utemeljitelja zadarskoga studija geografije i prvoga glavnog urednika Geoadrije (Sl. 2.). Urednički odbor okupljao je geografe različitih istraživačkih usmjerenja te povezivao zadarsku sredinu s drugim hrvatskim i inozemnim znanstvenim središtima. Takav sastav uredništva od početka je upućivao na težnju prema otvorenoj znanstvenoj suradnji i postupnom uključivanju časopisa u šire tokove geografske znanosti.

SLIKA 2. *Professor emeritus Damir Magaš, pokretač časopisa Geoadria*

Izvor: Šovagović (2022).

Osnivanje studija geografije potaknulo je nova istraživanja Zadra, sjeverne Dalmacije, hrvatskih otoka i cijeloga jadranskog prostora. Rezultatima tih istraživanja bio je potreban trajan izdavački okvir u kojemu će biti dostupni znanstvenoj i stručnoj javnosti. **Geoadria** je pružila takav prostor autorima iz Zadra, drugih dijelova Hrvatske i inozemstva. Jadranska usmjerenost dala joj je jasno polazište, dok je širina geografskoga pristupa omogućila proučavanje prirodnogeografskih, društvenogeografskih i regionalnogeografskih obilježja prostora.

Pokretanje časopisa pridonijelo je i prostornom širenju hrvatske geografske znanstvene produkcije, čija su institucionalna i izdavačka uporišta do sredine devedesetih godina uglavnom bila vezana za Zagreb. Zadarsko središte donijelo je novu istraživačku perspektivu oblikovanu neposrednim dodirima s jadranskim prostorom, njegovim otocima, obalom, naseljima i stanovništvom. Časopis je istodobno pridonio snažnijem povezivanju hrvatskih geografa i stvaranju uvjeta za ravnomjerniji razvoj geografskih istraživanja u zemlji.

Prvi broj sadržavao je pet izvornih znanstvenih radova i jedan stručni rad. Zastupljene su bile teme hrvatskih otoka, demografskih procesa, urbanogeografske preobrazbe Zadra, prostornog planiranja, naselja i gospodarenja okolišem, uključujući i primjer iz Kanade. Već je prvi broj pokazao da jadranska usmjerenost Geoadrije neće značiti tematsku zatvorenost, nego polazište za razmatranje širih geografskih procesa.

Prvo desetljeće: oblikovanje znanstvenoga profila, 1996. – 2005.

Tijekom sljedećih deset godišta početne su odrednice časopisa postupno prerasle u prepoznatljiv znanstveni profil. **Od 1996. do 2001. Geoadria je izlazila jedanput godišnje. U šest brojeva objavljeno je**

36 članaka, a kontinuirano izlaženje omogućilo je okupljanje sve širega kruga autora i postupno oblikovanje tematskih područja kojima će časopis posvećivati posebnu pozornost. Za mlado zadarsko geografsko središte takav je kontinuitet imao veliki značaj jer je osiguravao trajno mjesto za predstavljanje rezultata istraživanja i njihovo uključivanje u hrvatsku geografsku produkciju.

Od **2002. godine** časopis izlazi u **dva broja godišnje**. Uvođenjem polugodišnjega ritma otvoren je veći prostor za nove rukopise, a istraživački rezultati mogli su se objavljivati redovitije. U četiri godišta od 2002. do 2005. objavljeno je **46 članaka**, pa je prvih deset godišta zaključeno s 82 rada. Povećanje broja priloga pratilo je i širenje njihova tematskog, prostornog i metodološkog obuhvata.

Istraživanja hrvatskih otoka, obale, krša i mora zauzimala su istaknuto mjesto. Otoci su proučavani kroz njihova prirodnogeografska i društvenogeografska obilježja, ali i kao prostori na kojima su posebno vidljive demografske promjene, problemi prometne povezanosti, razvoj turizma i mogućnosti gospodarskoga vrednovanja. Radovi o reljefu, krškim pojavama, klimi i moru često su prirodne procese povezivali s naseljavanjem, korištenjem prostora i prostornim planiranjem.

Društvenogeografska istraživanja obuhvaćala su stanovništvo, migracije, naselja, promet, turizam, poljoprivredu i regionalni razvoj. Pojedini su radovi otvarali pitanja granica, geopolitičkih odnosa, regionalizacije i obrazovanja, prateći društvene i prostorne promjene u Hrvatskoj i njezinu okruženju. Prepoznatljivu istraživačku nišu činile su i historijska geografija i kartografija. Stare karte, arhivska i katastarska građa služile su proučavanju otoka, granica, plovidbenih putova i promjena krajolika, dok su se u radovima iz suvremene kartografije razmatrale mogućnosti računalne obrade i prikazivanja prostornih podataka. Na stranicama časopisa tako su se rano susreli terensko istraživanje, arhivski izvori, statističke analize i digitalne kartografske metode.

Zadarski su autori nosili velik dio istraživanja, osobito onih posvećenih sjevernoj Dalmaciji, otocima i jadranskom prostoru. Istodobno su stranice časopisa bile otvorene geografima iz drugih hrvatskih sveučilišnih i istraživačkih središta te autorima iz inozemstva. Prilozi istraživača iz različitih ustanova proširivali su prostorni obuhvat prema drugim dijelovima Hrvatske, susjednim zemljama, Sredozemlju i širim europskim prostorima. Suradnja se razvijala i zajedničkim radovima, u kojima su povezivana različita znanja, metode i iskustva.

Zakruživanje prvih deset godišta obilježeno je i sustavnim dokumentiranjem objavljenoga sadržaja. U broju 11(1) iz 2006. objavljena je bibliografija svih članaka iz svezaka 1–10 (Sl. 3.), koju je priredila prof. dr. sc. Maša Surić, te opsežno kazalo geografskih imena prof. dr. sc. Nine Lončar Baričević i doc. dr. sc. Branimira Vukosava. Bibliografija je omogućila kronološki pregled dotadašnje produkcije, dok je kazalo, raspoređeno na gotovo četrdeset stranica, obuhvatilo velik broj geografskih imena povezanih s prostorima obrađenima u časopisu.

BIBLIOGRAFIJA ČLANAKA OBJAVLJENIH U ČASOPISU GEOADRIA, SV. 1.-10. BIBLIOGRAPHY OF ARTICLES PUBLISHED IN JOURNAL GEOADRIA, VOL. 1-10	
1 (1996)	
MAGAŠ, D.: Croatian Islands – Main Geographical and Geopolitical Characteristics (Sommaire: Les Îles Croates – Traits Essentiels Géographique et Géopolitique; Sažetak: Hrvatski otoci – Osnovna geografska i geopolitička obilježja), 5-16.	
GLAMUZINA, M., GLAMUZINA, N.: Promjene u biološkoj i ekonomskoj strukturi stanovništva Južne Hrvatske (Dalmacije) od 1948. do 1991. godine (Summary: Changes in Biological and Economic Structure of the Population in South Croatia (Dalmatia) from 1948 to 1991), 17-34.	
MAGAŠ, D.: Urbano-geografska preobrazba Zadra – Elementi prometnog sustava 1945.-1991. (Summary: Urban and Geographic Transformation of Zadar – Elements of Traffic System from 1945 to 1991), 35-46.	
KALOGERA, A.: Pejzaž kao bitan fizičkogeografski element u prostornom planiranju (Summary: Landscape as an Essential Physical-Geographical Element in Area Planning), 47-58.	
GLAMUZINA, M.: Demogeografski aspekt nestajanja starih i stvaranja novih naselja u delti Neretve (Summary: Demogeographical Aspect of Vanishment of Old Settlements and Fromation of New Settlements in the Neretva Delta), 59-72.	
ŠILJKOVIĆ, Ž.: Problemi gospodarenja otpadom u Kanadi (Summary: The Problems of the Waste Management in Canada), 73-82.	

SLIKA 3. Isječak bibliografskog prikaza članaka objavljenih u prvom broju časopisa Geoadria

Izvor: Surić (2006).

Drugo desetljeće: dvojezičnost i digitalna dostupnost, 2006. – 2015.

Godina 2006. donijela je najvidljiviju promjenu u dotadašnjem oblikovanju **Geoadrije**. Početak drugoga desetljeća obilježen je **prelaskom na format A4**, novim izgledom korica te preglednijim rasporedom sadržaja i bibliografskih podataka. Veći format imao je i praktičnu vrijednost jer je pružao više prostora za karte, tablice, fotografije i druge grafičke priloge koji imaju važnu ulogu u predstavljanju geografskih istraživanja.

Važnija od promjene izgleda bila je odluka o objavljivanju cjelovitih radova na hrvatskom i engleskom jeziku, odnosno samo na engleskom jeziku kada su ih potpisivali strani autori. Dotadašnje sažetke na stranom jeziku zamijenili su potpuni prijevodi članaka. Hrvatski su autori tako mogli zadržati hrvatski kao jezik znanstvene komunikacije, a rezultate istodobno predstaviti čitateljima izvan hrvatskoga govornog područja. Dvojezičnost je povećala zahtjeve jezičnog uređivanja, prevođenja i tehničke pripreme, ali je postala jedno od prepoznatljivih obilježja časopisa.

Druga velika prijelomnica uslijedila je 7. ožujka 2007., kada je **Geoadria** uključena u **Hrčak – portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa**. Hrčak je na jednome mjestu objedinio bibliografske podatke, sadržaje pojedinih brojeva i cjelovite tekstove članaka te omogućio njihovo jednostavno pretraživanje i preuzimanje. Časopis je tako postao dostupan čitateljima neovisno o tome nalaze li se u ustanovi koja prima njegovu tiskanu inačicu. O njegovoj dugogodišnjoj prisutnosti i vidljivosti u akademskom i širem čitateljskom prostoru svjedoči i više od 1,87 milijuna zabilježenih posjeta na stranici Hrčka do kolovoza 2026. (Sl. 4.).

Prije pune mrežne dostupnosti časopis je do čitatelja uglavnom dolazio pretplatom te razmjenom s domaćim i inozemnim časopisima i knjižnicama. Ta se praksa nastavila i nakon uključivanja u Hrčak, ali je digitalni pristup postupno preuzeo središnju ulogu u pronalaženju i korištenju objavljenih radova. Studenti i istraživači mogli su izravno pristupiti pojedinom članku, pretraživati arhivu prema autoru ili naslovu i preuzeti cjeloviti tekst bez čekanja na međuknjižničnu posudbu ili tiskani primjerak.

Od 2006. do 2015. objavljeno je dvadeset brojeva s **97 članaka**. Godišnje je izlazilo između osam i dvanaest radova, što pokazuje stabilnost polugodišnjega ritma tijekom cijeloga desetljeća. Iza toga kontinuiteta stajao je sve složeniji postupak koji je obuhvaćao recenziranje, jezično uređivanje, prevođenje, tehničku pripremu dviju inačica teksta te izradu tiskanoga i digitalnoga izdanja. Do kraja 2015. **Geoadria** je povezala **dvije izdavačke tradicije, odnosno pažljivo oblikovan tiskani časopis i otvoreno dostupan mrežni**

Arhiva			
2026	2025	2024	2023
Vol. 31 No. 1 (online first)	Vol. 30 No. 2 Vol. 30 No. 1	Vol. 29 No. 2 Vol. 29 No. 1	Vol. 28 No. 2 Vol. 28 No. 1
2022	2021	2020	2019
Vol. 27 No. 2 Vol. 27 No. 1	Vol. 26 No. 2 Vol. 26 No. 1	Vol. 25 No. 2 Vol. 25 No. 1	Vol. 24 No. 2 Vol. 24 No. 1
2018	2017	2016	2015
Vol. 23 No. 2 Vol. 23 No. 1	Vol. 22 No. 2 Vol. 22 No. 1	Vol. 21 No. 2 Vol. 21 No. 1	Vol. 20 No. 2 Vol. 20 No. 1
2014	2013	2012	2011
Vol. 19 No. 2 Vol. 19 No. 1	Vol. 18 No. 2 Vol. 18 No. 1	Vol. 17 No. 2 Vol. 17 No. 1	Vol. 16 No. 2 Vol. 16 No. 1
2010	2009	2008	2007
Vol. 15 No. 2 Vol. 15 No. 1	Vol. 14 No. 2 Vol. 14 No. 1	Vol. 13 No. 2 Vol. 13 No. 1	Vol. 12 No. 2 Vol. 12 No. 1
2006	2005	2004	2003
Vol. 11 No. 2 Vol. 11 No. 1	Vol. 10 No. 2 Vol. 10 No. 1	Vol. 9 No. 2 Vol. 9 No. 1	Vol. 8 No. 2 Vol. 8 No. 1
2002	2001	2000	1999
Vol. 7 No. 2 Vol. 7 No. 1	Vol. 6 No. 1	Vol. 5 No. 1	Vol. 4 No. 1
1998	1997	1996	
Vol. 3 No. 1	Vol. 2 No. 1	Vol. 1 No. 1	

Posjeta: 1.879.056 *

SLIKA 4. Arhiva objavljenih svezaka i brojeva časopisa *Geoadria* (1996. – 2026.) s ukupnim brojem posjeta mrežnoj stranici

Izvor: Hrčak – Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa (2026).

arhiv. Na toj su se osnovi u sljedećem desetljeću mogli razvijati daljnja internacionalizacija, uključivanje u relevantne bibliografske baze i suvremeniji oblici otvorenoga znanstvenog izdavaštva.

Treće desetljeće: međunarodna vidljivost i suvremeno izdavaštvo, 2016. – 2025.

Početkom 2016. **Geoadria** je već imala ustaljen polugodišnji ritam, dvojezično izdanje i otvoreno dostupan digitalni arhiv. Sljedećih deset godina donijelo je povezivanje te izdavačke osnove s međunarodnim bazama, trajnim digitalnim identifikatorima i mrežnim sustavom za upravljanje rukopisima. U dvadeset brojeva objavljeno je **78 članaka**.

SLIKA 5. Dodjela Godišnje nagrade rektorice Sveučilišta u Zadru uredništvu časopisa *Geoadria*, 25. ožujka 2019.

Izvor: arhiva Sveučilišta u Zadru, 2019.

U tom razdoblju časopis je uključen u bazu *Scopus* 2016., a 2018. u *Web of Science Core Collection* putem citatnog indeksa *Emerging Sources Citation Index (ESCI)*. Uvrštavanje u *Web of Science* dobilo je i institucionalno priznanje Sveučilišta u Zadru. U ožujku 2019. uredništvu *Geoadrije* dodijeljena je **Godišnja nagrada rektorice Sveučilišta u Zadru**, prof. dr. sc. Dijane Vican, kao jednom od uredništava sveučilišnih časopisa koji su postigli uvrštavanje u tu međunarodnu citatnu bazu (Sl. 5.). Nagradu je na svečanoj sjednici u povodu Dana Sveučilišta u ime uredništva primila glavna urednica prof. dr. sc. Nina Lončar Baričević.

Prisutnost u tim bazama povećala je dostupnost članaka u međunarodnim sustavima pretraživanja znanstvene literature i omogućila praćenje njihove citiranosti. Uključenost u baze **ERIH PLUS**, **GeoRef** i **Current Geographical Publications** dodatno je povezala časopis s europskim društveno-humanističkim i međunarodnim geoznanstvenim bibliografskim sustavima. Međunarodna vidljivost pratila je širenje autor-skoga kruga i geografskoga obuhvata istraživanja. Radovi stranih autora postali su redovitiji, a suradnja je povezivala istraživače iz europskih, afričkih i azijskih znanstvenih ustanova. Istraživanja različitih obalnih, otočnih, urbanih i ruralnih sredina proširila su mogućnosti usporedbe, dok su Hrvatska i Jadran zadržali središnje mjesto u profilu časopisa.

Važan korak u modernizaciji izdavačkoga postupka bilo je uključivanje časopisa na platformu **Morepress** 2017. godine, mrežno izdavačko okruženje Sveučilišta u Zadru zasnovano na sustavu Open Journal Systems (Sl. 6.). Prijava rukopisa, urednička komunikacija, recenziranje, dostavljanje ispravljenih inačica i donošenje odluka postupno su objedinjeni unutar istoga digitalnog okruženja. Time je tijekom rukopisa postao pregledniji, a uredništvo je dobilo mogućnost sustavnijega praćenja pojedinih faza postupka, od prve prijave do konačne objave. S Morepressom je povezana i sustavna dodjela **digitalnih identifikatora objekta**, odnosno **DOI-ja**. Svaki članak dobiva trajni digitalni identifikator koji omogućuje njegovo pozudano pronalaženje i citiranje neovisno o eventualnim promjenama mrežne lokacije sadržaja. DOI-ji su

dodijeljeni i ranije objavljenim radovima, čime je digitalno povezana cjelokupna arhiva časopisa. Takav način identifikacije povećao je pouzdanost citiranja, olakšao razmjenu metapodataka s bibliografskim bazama i omogućio povezivanje radova s profilima autora, popisima literature i sustavima za praćenje citata.

U završnom dijelu desetljeća uvedeno je i objavljivanje „**prvo na mreži**” (online first). Prihvaćeni te jezično i tehnički uređeni rukopisi postaju dostupni prije konačnoga oblikovanja cijeloga broja. Članak se već u toj fazi može čitati i citirati putem dodijeljenoga DOI-ja, dok se završna inačica postavlja nakon grafičke pripreme broja. Takav je postupak skratio vrijeme između prihvatanja rada i njegova predstavljanja javnosti, a polugodišnji ritam tiskanoga izdanja ostao je očuvan.

Suvremeni izdavački model **Geoadrije** temelji se na **dijamantnom otvorenom pristupu**. Autori ne plaćaju prijavu, recenziranje ni objavljivanje rada, a čitatelji slobodno pristupaju cjelovitim tekstovima. Autori zadržavaju autorska prava, dok licencija **CC BY 4.0** omogućuje daljnje korištenje i distribuciju sadržaja uz pravilno navođenje izvora. Takav model posebno je važan za autore koji nemaju sredstava za plaćanje visokih troškova objavljivanja te za čitatelje iz ustanova bez pretplate na komercijalne baze i izdavačke pakete. Financijska dostupnost tako podupire širi krug sudionika u znanstvenoj komunikaciji.

SLIKA 6. *Geoadria na platformi Morepress – digitalno okruženje za uređivanje i objavljivanje časopisa*

Izvor: Morepress, Sveučilište u Zadru

Veća vidljivost donijela je i potrebu za jasnije oblikovanim recenzijskim i etičkim postupcima. Rukopisi prolaze početnu uredničku procjenu i najmanje dvije dvostruko anonimne recenzije, pri čemu su identiteti autora i recenzenta zaštićeni tijekom vrednovanja. Uredničke smjernice obuhvaćaju provjeru izvornosti rukopisa, sukob interesa, odgovornost za autorstvo, povjerljivost recenzijskoga postupka te mogućnost objavljivanja ispravaka ili povlačenja rada. Etički kodeks oslanja se na načela organizacije **Committee on Publication Ethics (COPE)** i međunarodne preporuke za odgovorno znanstveno izdavaštvo. Javno dostupne upute autorima i recenzentima učinile su kriterije vrednovanja i odgovornosti pojedinih sudionika jasnijima.

Promjene su bile vidljive i u **metodologiji** objavljenih istraživanja. Geografski informacijski sustavi sve su češće ulazili u strukturu istraživanja. Koristili su se za određivanje dostupnosti i gravitacijskih područja, analizu promjena zemljišnoga pokrova, procjenu okolišne ranjivosti te modeliranje rizika. Viševremenske satelitske snimke omogućile su praćenje promjena vegetacije i kretanja pješčanih dina, dok su daljinska istraživanja, prostorna statistika, višekriterijske analize i modeli ponderiranja primjenjivani u istraživanjima požara, obale, krajolika i korištenja zemljišta. Njihov razvoj nije potisnuo terenska mjerenja, arhivsku i katastarsku građu, stare karte, ankete, intervju i regionalne sinteze. Brojna su istraživanja povezivala geoprostorne metode s terenskim spoznajama i arhivskim izvorima. Promjene u znanstvenome i izdavačkom profilu pratile su i **naslovnice**, koje tijekom triju desetljeća bilježe razvoj vizualnog identiteta časopisa (Sl. 7.).

SLIKA 7. Naslovnice časopisa Geoadria, 1996. – 2025.

Izvor: arhiva časopisa Geoadria; grafička obrada autora

Znanstveni identitet: Jadran kao polazište

Pregled radova objavljenih tijekom trideset godišta pokazuje trajnu zastupljenost jadranskih tema, koje su časopisu dale prepoznatljiv znanstveni profil. Jadran se pritom oblikovao kao složen prostor dodira mora i kopna, prirodnih obilježja i društvenih procesa. Otoci, obala i krš istraživani su u povezanosti sa stanovništvom, naseljima, prometom, turizmom, okolišem i mogućnostima razvoja, što je omogućilo da se prostorne pojave sagledavaju u njihovoj međusobnoj uvjetovanosti.

Jadranska usmjerenost ostavljala je dovoljno prostora za istraživanja drugih dijelova Hrvatske, susjednih zemalja, Sredozemlja i Europe, kao i geografski udaljenijih područja. Takvi su radovi širili usporedni okvir časopisa i omogućavali razmjenu različitih iskustava, pristupa i istraživačkih pitanja. Važan dio toga identiteta čini i njegovanje hrvatskoga geografskog nazivlja. Objavljivanje radova na hrvatskom i engleskom jeziku pridonijelo je razvoju stručne terminologije te istodobno omogućilo dostupnost istraživanja međunarodnoj znanstvenoj zajednici. Jadran je tako u **Geoadriji** ostao uporište iz kojega se promatraju širi prostorni procesi – dovoljno određen da časopisu daje prepoznatljivost, a dovoljno otvoren da povezuje različite prostore, teme i geografske pristupe.

Geoadria u brojkama

Tridesetogodišnji razvoj **Geoadrije** može se sažeti pokazateljima kontinuiteta izlaženja, opsega znanstvene produkcije i digitalne dostupnosti. Odabrani podaci prikazani su u Tablici 1.

TABLICA 1. *Geoadria u brojkama, 1996. – 2026.*

godina kontinuiranog izlaženja 1996. – 2026.	godiste započeto 2026. godine	objavljenih brojeva zaključno s 31(1)
261 članaka zaključno s 31(1)	2 broja godišnje od 2002. godine	1 879 056 posjeta na portalu Hrčak
TRI ZAVRŠENA DESETLJEĆA • 257 ČLANAKA		
82 članaka 1996. – 2005.	97 članaka 2006. – 2015.	78 članaka 2016. – 2025.

Izvor: Bibliografije članaka objavljenih u časopisu Geoadria i portal Hrčak

U trima završenim desetljećima, od 1996. do 2025., objavljeno je **257 članaka** u **54 broja**. Raspodjela radova po desetljećima upućuje na stabilnu izdavačku aktivnost koja je pratila sadržajno i međunarodno otvaranje časopisa. Objavljivanjem broja 31(1) u 2026., koji obuhvaća četiri rada, bibliografski korpus porastao je na **261 članak** u **55 brojeva**.

Više od 1,87 milijuna posjeta zabilježenih na portalu Hrčak pokazuje koliko je mrežna dostupnost proširila doseg časopisa izvan nekadašnjega kruga fizičke distribucije. Kontinuitet sažet u tim brojkama oblikovali su autori, recenzenti, urednici, izdavači i institucionalni podupiratelji, čijem je doprinosu posvećen sljedeći dio priloga.

Ljudi i institucije iza časopisa

Trideset godina redovitoga izlaženja časopisa plod je zajedničkoga rada nekoliko naraštaja geografa, urednika i suradnika. **Geoadriju** je 1996. pokrenuo *professor emeritus* Damir Magaš i kao glavni urednik vodio prvih petnaest godišta, zaključno s 2010. godinom. Uredništvo je 2011. preuzela prof. dr. sc. Vera Graovac Matassi, a 2015. prof. dr. sc. Nina Lončar Baričević (Sl. 8.). Uz glavne urednike, kontinuitetu *Geoadrije* važan su doprinos tijekom triju desetljeća dali pomoćnici, izvršni i tehnički urednici. U prvim godištim časopisa među tehničkim urednicima bio je prof. dr. sc. Nikola Glamuzina, dok je prof. dr. sc. Ante Kalogjera,

član uredništva od osnutka časopisa, 1999. i 2000. djelovao kao pomoćnik glavnog urednika. U sljedećem razdoblju važnu su uredničku ulogu imali prof. dr. sc. Josip Faričić i prof. dr. sc. Maša Surić, a od 2011. do 2015. tehnička urednica bila je prof. dr. sc. Anica Čuka. Od 2015. tehničko uredništvo preuzeo je izv. prof. dr. sc. Ante Blaće, koji je 2022. postao izvršni urednik i na toj je dužnosti bio do studenog 2024. U novijem razdoblju tehnički urednik bio je doc. dr. sc. Ivan Marić, koji je potom preuzeo dužnost izvršnoga urednika, dok je tehnički urednik doc. dr. sc. Fran Domazetović. Prof. dr. sc. Damir Magaš, kojemu je Sveučilište u Zadru dodijelilo počasno zvanje *professor emeritus*, danas je počasni urednik časopisa.

SLIKA 8. Glavni urednici časopisa *Geoadria* od njegova osnutka: (A) professor emeritus Damir Magaš, osnivač i glavni urednik od 1996. do 2010.; (B) prof. dr. sc. Vera Graovac Matassi, glavna urednica od 2011. do 2015.; (C) prof. dr. sc. Nina Lončar Baričević, glavna urednica od 2015.

Izvor: A – Šovagović (2022); B–C – Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru (n.d.)

Znanstveni sadržaj časopisa ponajprije su oblikovali njegovi autori i recenzenti. Autori su **Geoadriji** povjeravali rezultate svojih istraživanja, a recenzenti su znanjem, vremenom i argumentiranim primjedbama pridonosili kvaliteti objavljenih radova. Dvojezično izdavanje zahtijevalo je kontinuiran rad lektora i prevoditelja, dok su tehnički urednici, korektori, grafički suradnici i tiskari rukopise pretvarali u cjelovita tiskana i digitalna izdanja. Knjižničari, informatički stručnjaci i drugi suradnici brinuli su se o očuvanju časopisne građe, pouzdanosti bibliografskih podataka i dostupnosti radova novim generacijama čitatelja.

Stabilno izlaženje časopisa oslanjalo se na izdavačku i institucionalnu potporu **Odjela za geografiju** Sveučilišta u Zadru i **Hrvatskoga geografskog društva – Zadar**. U različitim razdobljima njegovo su objavljivanje financijski podupirali resorno ministarstvo Republike Hrvatske, Sveučilište u Zadru, Zadarska županija i Grad Zadar. Trideseta obljetnica stoga pripada svima čija su imena zabilježena u impresumima i na stranicama časopisa, ali i brojnim suradnicima čiji je rad ostao manje vidljiv, premda je bio jednako potreban za nastanak svakoga objavljenog broja.

Prema četvrtom desetljeću

Ulazak u četvrto desetljeće **Geoadriji** donosi zadaću da svoj razvoj uskladi s promjenama u znanstvenom izdavaštvu, čuvajući kriterije na kojima je izgradila vjerodostojnost. Urednička procjena rukopisa, neovisna recenzija i jasno definirani etički postupci ostaju temelj kvalitete časopisa. Njima se pridružuju redovito izlaženje, dosljedna obrada priloga te odgovorna komunikacija s autorima i recenzentima.

Među novim izazovima ističe se brz razvoj **generativne umjetne inteligencije**. Takvi alati mogu poduprijeti pojedine faze jezične, tehničke i analitičke obrade, dok njihova uporaba otvara pitanja točnosti, izvornosti, autorstva, zaštite podataka i povjerljivosti rukopisa. Uredničke smjernice trebaju se razvijati u skladu s načelima transparentnosti, etičnosti i odgovornosti. Uporabu umjetne inteligencije koja bitno utječe na tekst, analizu podataka ili izradu grafičkih priloga potrebno je jasno navesti. Alati umjetne in-

teligencije ne mogu imati status autora, a odgovornost za objavljeni sadržaj u cijelosti ostaje na autorima. Uredničke i recenzentske odluke također ostaju ljudska odgovornost.

Važno mjesto u budućem razvoju pripada **dijamantnom otvorenom pristupu**. Dostupnost radova bez naknada za autore i čitatelje olakšava razmjenu znanja i ravnopravnije sudjelovanje istraživača iz različitih znanstvenih i institucionalnih sredina. Međunarodno autorstvo i suradnju potrebno je i dalje razvijati u skladu sa znanstvenim profilom časopisa.

U metodološkom razvoju treba nastaviti povezivati terenska istraživanja, regionalno poznavanje prostora i arhivske izvore sa suvremenim geoprostornim metodama i novim mogućnostima obrade podataka. Tridesetogodišnja tradicija **Geoadrije** čini vrijednu osnovu za longitudinalna i komparativna istraživanja. Ponovno istraživanje prostora i procesa obrađenih u ranijim godištim omogućilo bi pouzdanije praćenje dugoročnih promjena krajolika, stanovništva, načina korištenja prostora i razvojnih obrazaca. Njegovanje hrvatskoga geografskog nazivlja, dvojezična dostupnost i usmjerenost prema jadranskom prostoru pritom ostaju odrednice po kojima **Geoadria** zauzima prepoznatljivo mjesto u hrvatskoj i međunarodnoj geografskoj periodici.

Zaključak

Trideset godina **Geoadrije** svjedoči o trajnosti zamisli da prostor Jadrana, Hrvatske i Sredozemlja zasluži sustavno, kritičko i međunarodno relevantno geografsko istraživanje. Objavljeni svesci zabilježili su promjene u istraživačkim pitanjima, metodama i razumijevanju prostora te danas čine vrijedan dio hrvatske geografske baštine. Tijekom vremena mijenjali su se izgled časopisa, izdavačka tehnologija i njegov doseg, dok je odgovornost prema vjerodostojnoj znanstvenoj spoznaji ostala središnja. S iskustvom prethodnih triju desetljeća **Geoadria** ulazi u novo razdoblje kao otvoreno mjesto argumentirane geografske rasprave i novih istraživačkih pitanja.

BIBLIOGRAFSKI IZVORI I LITERATURA

- Geoadria, Vol. 1, No. 1 [Naslovnica časopisa]. (1996). Hrčak – Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa. <https://hrcak.srce.hr/broj/946>
- Hrčak – Portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa. (2026). *Geoadria*. Pristupljeno 19. kolovoza 2026. na <https://hrcak.srce.hr/geoadria>
- Odjel za geografiju Sveučilišta u Zadru. (n.d.). *Nastavnici*. <https://geografija.unizd.hr/nastavnici>
- Surić, M. (2006). Bibliografija članaka objavljenih u časopisu *Geoadria*, sv. 1–10. *Geoadria*, 11(1), 123–127. <https://doi.org/10.15291/geoadria.107>
- Sveučilište u Zadru. (bez dat.). *Geoadria*. Morepress. Pristupljeno 26. kolovoza 2026. na <https://morepress.unizd.hr/journals/index.php/geoadria/en>
- Šovagović, T. (2022). Produbljeniji pristup poznavanju nacionalnoga geografskoga prostora. *Hrvatska revija*, (4). <https://www.matica.hr/hr/731/produbljeniji-pristup-poznavanju-nacionalnoga-geografskoga-prostora-34420/>